

schrijfturen-als toenmalig vorst van het oosten kent, verslagen. Dit wordt ons zoo ter loops gemeld, maar er blijkt dan toch uit, dat Abraham zich volstrekt niet isoleerde. Wie een bondgenootschap sluit zoekt gemeenschap, en gemeenschap is het tegenwoordig. Ook was dit bondgenootschap reeds vroeger gesloten, zoodat Abraham klaarblijkelijk reeds van den aanvang positie koos te midden der toenmalige staatkundige verhoudingen; met het oog hierop er een leger op na hield, dat ons klein toeschijnt, maar voor dien tijd zeer aanzienlijk was; en dat hij dus wel terdege, als één der machten in Kanaän in zijn tijd meeleefde. Dit ter loops vermeldde voorval gunt ons dus een geheel anderen blik op de wijze van Abraham's optreden dan wij ons gemeentelijk zouden hebben voorgesteld. Wij zijn zoo licht geneigd, ons Abraham en Sarah voor te stellen als twee eenzame zwervelingen, die buiten alle contact met de omliggende stammen leefden, en de feiten toonen ons, dat Abraham veel meer zekere macht vertegenwoordigde, en zich met deze zijne macht in de gewone landsverhoudingen had ingeschakeld.

Wat ons voorts omtrent zijn optreden in Egypte, te Gerar, onder de Hethieten, en vooral te Salem, vermeld wordt, bevestigt deze gewijzigde beschouwing in elk opzicht. Hij trekt naar Egypte op, omdat er in Palestina geen koren is, en in Egypte houdt hij zich zoo weinig schuil, dat hij veel meer met het hof en de hofambten in aanraking komt, die Sarah, wanende dat zij zijn zuster was, zelfs, als vrouw van vorstelijke afkomst, in het paleis van Egyptes koning binnenleiden; en bij zijn vertrek uit Egypte schuwt hij niet van den koning van Egypte rijke geschenken in vee en trekken aan te nemen. — Nog opmerkelijker is zijn weder- varen te Gerar, bij Abimelech, een herder- vorst als hij. Immers de voorstelling alsof reeds destijds de afgoderij der Kanaa- nieten zoo schromelijke verhoudingen had aangekomen, dat alle kennis van den eenig- waren God er ten eenemale ontbrak, wordt door het Schriftverhaal omtrent Abimelech lijnrecht weersproken. Dit gaat zelfs zo- ver, dat het een oogenblik al den schijn heeft, alsof Abraham minder dan Abimelech naar den geopenbaarden wil des Heeren vroeg. Abraham had zich door een schijn- leugen omtrent Sarah pogen te dekken, en het is Abimelech die hem, Abraham, wijst op de zonde die hierin voor God stak. Zelfs verschijnt God aan Abimelech in den droom, en het is aan die openbaring Gods, dat Abimelech terstond gevolg geeft. Sarah wordt naar Abraham's tente teruggezonden, en rijke geschenken verzenden haar, niet alleen van vee, maar zelfs van duizend zilverlingen in geld. Abraham treedt als profeet voor Abi- melech op, en beiden gaan uiteen, niet de een als afgodendienaar, en de ander als dienaar van God, maar als beiden zich voor den God des hemels en der aarde buigende.

De koop van Machpela's spelonk geeft gelijkschietende indruk. Natuurlijk Abraham was vreemdeling en bijwoner in Palestina, d. w. z. hij had geen eigen territorium dat hem toekwam. Het land was reeds, eer hij er kwam, door anderen in bezit genomen. Deze waren dus de gevestigde lieden, en hij was een nomadenvorst, d. i. een rond- trekkend patriarch, die bij de zeer schaarsche bevolking dezer landen in die dagen, altoos weilandende te over voad, om zijn vee op te doen grazen. Hij had geen vaste woning, maar leefde, evenals de Beduïnen nu nog, in tenten. Maar voor het overige leefde hij zoo weinig op zich zelf, dat hij, ook bijliken het gebeurde bij den koop van Machpela's spelonk, met de gevestigde in- landsche vorsten op uitnemenden voet stond. Zegt hij zijnerzijds: „Ik ben een vreemde- ling en inwoner bij u", de vorst der Hethie- ten antwoordt: „Gij zijt een vorst in het midden van ons." Ja, ten bewijze dat ook in Efron niet als een roekeloos afgodendienaar tegenover Abraham als dienaar des Aller- hoogsten stond, voegt hij er bij: „Gij zijt een vorst Gods in het midden van ons." Voorts draagt geheel de verdere ontmoet- ing en onderhandeling in het minst niet het karakter van vijandschap of priegelijke neiging om zich apart te houden, maar Abraham spreekt als met zijns gelijken, staat blijkbaar gunstig bij hen bekend, vindt deers in zijn rouw, en gulle bereidwillig- heid om hem in het afstaan van Machpela's spelonk ter wille te zijn. Zelfs willen ze hem de spelonk om niet geven, en het is eerst op Abraham's aandringen, dat ze de drie- honderd sikkel voor den koop aannemen.

Ook al laten we dus voor een oogenblik de nog veel belangrijker ontmoeting met Melchisedek buiten rekening, zoo blijkt uit het aangevoerde reeds op alle manier, dat 1°. Abraham's vleeschelijke maagschap onder Gods bestel niet tot het volk van Israël beperkt werd, maar ook banden vlocht tus- schen hem en de volken; 2°. dat Abraham in Kanaän niet als een geïsoleerd zwerver geleefd heeft, maar met de stammen, in wier midden hij woonde, op voet van ver- trouwelijke gemeenschap verkeerd heeft; en 3°. dat Abraham niet als de eenige dienaar van God te midden van enkel boose af- goderij verkeert, maar dat hij ook bij die stammen, hier en daar, nog zekere kennis vindt van den eenig waren God, j. d. dat God zelf, b. v. met Abimelech, nog open- baringsgemeenschap heeft.

Het huwelijk met Keturah, dat we slechts met een woord aanstippen, ligt na- tuurlijk geheel op dezelfde lijn. Immers door dit tweede huwelijk laat de Schrift ook banden van herkomst leggen tusschen Abraham enerzijds en anderzijds tusschen de Midianieten en heel een reeks van andere volken. Ja, het is of de Schrift ons door dit huwelijk met Keturah als in overtuigende mate op nieuw op den band tusschen Abraham en de volken buiten Israël wijzen wil.

„Ons aardse huis bezes tabernakel.”

Want wij weten, dat, zoo ons aardse huis bezes tabernakel gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig, in de hemelen. 2 Cor. 5:1.

Kort en waar schreef een Arabier van oude dagen reeds: „De goddelooze zoekt zijn paradijs hier, de vrome zoekt het achter de doodspoort.” En feitelijk drukt de Schrift- en zielsverving daar het zegel op. De pelgrimsreis gaat tot aan het graf; dat graf zelf is voor wie in zijn Hei- land ontlopen mag, de doorgang tot een eeuwig leven.

Verstandelijk bewijzen kunt ge dat niet. Wat ge voor oogen ziet, leert u enkel ontbinding en ondergang in het niet. Maar een macht *hoger* dan de macht van het denken, en een u door- dringend besef, sterker dan de indruk, die wa- reneming u geeft, plaatsen u in zielegemeenschap met die ongezene wereld der duurzame wezen- lijkheden, en een woord uws Gods spreekt in uw eigen hart en door de Schrift, ook u van eeuwig aanaf, in glorie, zonder leed.

Al naar gelang ge hier nu kennis aan hebt, is de blik waarmee ge het leven en uzelf beziet. De één voelt zich hier thuis en leeft in een voorstelling alsof zijn huis hier eeuwig zou zijn; terwijl de ander gedurig merkt hoe onvast en verschuivend de bodem is, waarop hier zijn leven rust, en daarom uitziet naar de *ewige vastig- heden*, die niet hier zijn, maar hier nimmer komen zullen.

En dit bepaalt dan tevens den blik op onzen eigen persoon. Immers de één voelt niets van zijn ziel, en voelt zich enkel als lichaam. Dat hij ook een ziel heeft, moet hem telkens herinnerd worden. Dan geloof hij het even, om het terstond daarna weer te vergeten. En het denkbeeld zelfs om ook eens voor zijn ziel te zorgen, komt niet in hem op.

Maar wel weet hij heel goed, dat hij een lichaam heeft. Dat schouwt hij in den spiegel aan. Dat voedt en drent, dat streelt en verzorgt hij. Daar voelt hij elk pijnje, daar merkt hij elke moeheid aan. Wel beschouwd kan hij naar waarheid zeggen: Mijn lichaam ben ik en ik ben mijn lichaam. En hoe diep treurig het ook zijn moge, bij duizenden en nogmaals duizenden komt het niet verder. Hun lichaam blijft voor hen het wezenlijke en het eigenlijke tot aan hun dood toe.

Is daarentegen God de Heere in uw ziel gaan spreken, is de verborgen macht uit de oneindige wereld op u aan en tot in u doorgedrongen, hebt ge den donder van Gods stem uit zijn Woord en het ruischen der zachte koelte uit zijn heilig Evangelie in uw gewaarwording voelen ingaan, zoodat ge met Christus rekt, en den Heiligen Geest gedurig in uw eigen hart ontmoet, en, kind gemaakt, „Abba, lieve Vader” naar den hooge roept, dan raakt dat lichaam vanzelf eenig- zins naar den achtergrond, en zult ge, weer voor den spiegel staande, toch voelen: Neen, dat lichaam ben ik niet. Dat hoort wel bij mij. Maar zelf woon ik daarin, en mijn ik zit daarachter.

Dat moest wel zoo niet zijn; en een komt voor wie *natuurlijk*, maar door eeuwige ontfer- mingen dan toch ten slotte zalig wordt, de ure vol verrukking, dat ziel en lichaam in hem één en hij onlosmakelijk in die *belis* zal zijn; maar de toestand, waarin ge nu verkeert, laat die zu- vere harmonie nu eenmaal niet toe.

Nu de zonde uw ziel en uw lichaam uit hun onderling verband heeft gerukt, nu zijt ge ge- doemd, om uwaartoept of meer in uw lichaam of meer in uw ziel te leggen, en wie dan door genade het laatste doet, en toch ook om het werk Gods zijn lichaam niet gering- schiet noch verantwoord, die komt vanzelf uit bij de apostolische zinsverbeelding, en voelt zijn lichaam als een *tabernakel*.

Een tabernakel. Dat is het juiste woord. Wie on-Schriftuurlijk, en dies on-Christelijk, om den geest het lichaam verachten gaat, spreekt niet van een *tabernakel*, maar van een *herber*. Die voelt zijn ziel als *opgevoerd* in zijn lichaam, en zit als een gevangen geest in zijn vleesch- ige gevangenis.

Zoo spreekt de valsche, de eenzijdige over- geestelijkheid, die niet uit God is, maar uit den trost van het hart.

Wie daarentegen door Christus verlost, door het Woord geleerd, en van den Heiligen Geest gedreven is, die denkt aan geen *kerker*, maar spreekt met den apostel van een *tabernakel*; een beidspraak aan den tabernakel Gods in de woestijn van Sinai ontleend.

„Ons aardse huis bezes tabernakel”, ge- steld tegenover „het huis niet met handen ge- maakt, maar eeuwig, in de hemelen”, is juist de beidspraak en de voorstelling, die het zuiver- midden houdt, enerzijds tusschen de overpri- kelde *waarschieting* van ons lichaam, alsof ons lichaam hier ons wezenlijke ik ware, en ander- zijds tusschen de valsche geestelijke *onderschat- ting* van het lichaam, die op enkel geest zou willen drijven, en juist de wege zoo vaak in de beoedeling des vleeschigen ondergaat.

De onheilige afgrond, die steeds zal blijven gapen aan den rand der valsche mystiek.

Het spottend element in onze volkstaal heeft het gebruik van dat woord „tabernakel” ont- heiligt, en het onder de schuimende tafelbroe- ders de lachwekkende betekenis gegeven van den rug waarop de stoksagen neerkomen, met *falte* een van zin.

Doch in het woord, gelijk de Schrift dit ver- staat, ligt dit volstrekt niet. Integendeel, de *tabernakel* is, naar luid der Schrift, juist wat de apostel wil dat ook onze lichamen zijn zullen, t. w. een tempel, een woon- stede Gods.

Niet naar menselijke verzinning is de taber- nakel opgericht, maar tot in het kleinste toe naar Goddelijke ordinantie. Juist zoo als ook uw lichaam, met geleidingen en inderelingen en over- dekkingen, die God altoos verordent heeft, in elk zijner deelen betekenisvol door God zelf tot dienst in het heilige besteld is.

Meer nog, die tabernakel in de woestijn was opgericht naar het eeuwig model, dat God aan Mozes op den berg geond had. De tabernakel was het wezenlijke niet, maar geleek op dat wezenlijke in zijn afbeelding en samstelling en bestemming; juist zoo als ook uw aardse lichaam niet is uw eeuwig en heerlijk lichaam, maar toch naar het bewerk van dat heerlijk lichaam ont- gekomen, er op aangelegd, het in zwakheid weergevend, en er door geestelijken band mede verbonden.

Als straks de tabernakel wegvat, en de tem- pel op Sion verrijst, is toch die tabernakel het voorbeeld voor dien tempel geweest, en die structuur van dien tempel uit de geleidingen

en inderelingen en afmetingen van dien taber- nakel voortgekomen. Juist zooals ook uw aardse huis bezes tabernakel” bij uw sterven wel voor altoos wordt opgebroken, maar om in uw eeuwig huis, dat ge bij God hebt, veel schooner en wezenlijker te herleven.

De tabernakel in de woestijn was in 's men- schen macht gesteld. De mensch heerschte er over.

Niet natuurlijk naar willekeur, want elk deel en elk stuk van dien tabernakel, en de plaats en de dienst van elk stuk, bleef onveranderlijk aan de Goddelijke ordinantie gebonden.

Maar mis bij die ordinantie stiptelijk na- leefde, werd toch de Israëliet niet door dezen tabernakel beheerscht, maar beheerschte de Israël dien tabernakel.

Men brak dien af, en vervoerde en droeg hem, en zette hem weer op, ontloot en sloot dien, en wendde dien aan in heilig gebruik, Gode ten dienste.

En zoo ook is voor wie vrijgemaakt is in Christus, zijn lichaam niet een macht die hem, maar een saamstel dat hij gebruikt en aanwendt, om er zijn God mee te dienen.

Niet naar willekeur.

Want gelijk in den tabernakel elke rinkel, en elke berij, en elk dienvel en elk lijfje bepaald en bestemd was voor een aangewezen doel, zoo ook is in het saamstel van ons lichaam elk been en elke spier, elk orgaan en elke zenuw, elk deel van ons huid en elke kronkeling in ons aderenstelsel gebonden aan Goddelijke ordinantie. En al wie hieraan toert, en of de even- redigheden der deelen verschuift, of het één deel ten koste van het andere doet leven, is Gode ongehoorzaam, en ondervindt in pijn of machteloozheid de wrake van Gods geschenken bestel.

Maar mis we even sijt de ordinantie Gods over ons lichaam en elk zijner deelen eerbiedigen, als Mozes dat met den tabernakel Gods in de woestijn deed, dan, ja, zijn ook wij het die ons lichaam beheerschen, en zoo in den voorhof als in het heilige, en tot in het heilige der heiligen ook in onzen „tabernakel” Gode zijn offerande en onzen dienst en het reukwerk un- zer gebeden opdragen.

En komt ge rōo eenmaal in de juiste ver- houding tegenover uw lichaam te staan, dat het u werkelijk een „tabernakel” is, waarmee ge als pelgrim door de woestijn naar het eeuwig Kanaän trekt, om in dien tabernakel uw God naar God- delijke ordinantie te dienen, dan wordt ook van zelf het eenmaal opbreken van dien tabernakel, om nu tot een tempel op Sion in te gaan, voor u geen onnatuurlijkheid meer, maar een van- zelsheid.

Een tabernakel *kan* uit zijn aard nooit anders dan voor een tijd zijn. Hij doet hulpmiddel zo- lang ge nog niet over den Jordaan toegt. Maar zoo zijt ge niet in het eeuwig Kanaän binnenge- treden, of alles ruft om den tempel op Sion, om wat blijft in ste van het vergankelijke, om het huis in plaats van de tente, om de muren die omhoog rijzen op het vaste fundament, in ste van de gordijnen die slingeren over het stuitend der woestijn.

De tabernakel was profetisch. Hij was genomen naar het voorbeeld van de hemelen en wees vooruit op het Huis Gods dat komen zou.

En rōo ook is uw lichaam, waarin ge voor- alom uw God hebt te dienen. Hoe gebrekkig en broos ook, toch is het genomen naar het eeuwig model, dat voor een verheerlijkt mensche- lijke lichaam van eeuwigheid bij God was, en het profeteert in u van het lichaam der glorie, waarin eenmaal uw gansch geheiligd wezen zal blinken voor Gods aangezicht.

Bij zware ziekte, waaruit ge door de genade uws Gods wordt opgericht, voelt ge hier reeds iets van.

Dan ligt de „tabernakel” uws lichaams neer- geworpen op de legerstede. Dan kan die taber- nakel tijdelijk geen dienst doen. Dan zijt ge der verheerlijking nabij. Geen vonk fonkelt meer in uw oog. Geen lofsalm gaat meer in den voorhof op. En het matte hart kan geen offer- ande meer in het heilige brengen. Een ander moet voor u bidden komen, zooals zelfs in het heilige der heiligen uw stem verzakt en verstomd is.

En toch weet uw God uit die doofheid weer levensglans, uit die matheid en ingezondenheid weer levenskracht op te brengen, en na weken en maanden is uw „tabernakel” weer gansch- lijke opgericht, en rookt het weer op uw altaren. Vergeleken bij wat het in doodgevaar op uw legerstede was, gevoelt ge u dan in uw lichaam weer heerlijk, beziel en krachtig.

Wetnu, op gelijke wijze, maar oneindig heer- lijker nog, zal uw God eenmaal, als uw „taber- nakel” ganschelijk verbroken is, en het onthelpe- lijke is uitgegaan, uit dat in dood verzonken lichaam u een eeuwig en heerlijk lichaam op- richten.

Dan niet meer uw „tabernakel” voor de pel- grimsreis, maar uw woonstede die ge eeuwig bij God hebt.

Amsterdam, 25 September 1896.

Verband met Buitenlandsche kerken.

Op de jongste Synode-Generaal der Gere- formeerde kerken te Middelburg gehouden, is bijzondere aandacht geschonken aan de verhouding tot de Buitenlandsche kerken, en we hopen dan ook zoo spoedig mogelijk het rapport daarvan, van de hand van Prof. Biesterveld, aan onze lezers voor te leggen.

Leidende gedachte hierbij was de over- tuiging, dat de Gereformeerde Belijdenis *volkerkerken* kent; dat integendeel alle Gere- formeerde belijders, over de geheele wereld verspreid, zekere betrekking op elkander hebben; en dat het alzo weer worden moet, gelijk het in 1618/19 te Dordrecht was, dat niet de kerk van één enkel land, maar de Gereformeerde kerken van alle landen saam, over de geestelijke aangelegenheden der kerken, met name over haar Belijdenis, oor- deelen.

Toen dan ook het reeds zoo lang han- gende vraagstuk van Art. 36 onzer Con- fessie, door het indienen van een gravamen van de zijde der Adviseerende leden, aan de orde kwam, begreep de Synode aan- stonds, dat onze kerken hierin geen beslis- sing zouden mogen nemen, zonder vooraf een poging te hebben gewaagd, om ook de ker- ken buitenslands, die eenzelfde Belijdenis met ons aannemen, hierin te kennen.

Met name zijn dit twee groepen van ker- ken in Amerika en Afrika. In Amerika de oude Gereformeerde kerk, door onze vaders

aldaar gesticht, en ten tweede de kerk van jonger dagteekening, die zich vooral in Michigan en Iowa uit nieuwe Nederlandsche kolonisten gevormd heeft. En in Afrika kan men hietoe rekenen allerlei kerken in de Kaapkolonie, Oranjevrijstaat en de Trans- vaal verspreid.

In hoever het raadzaam zal zijn, ook de Presbyteriaanse kerken van Engeland, Schotland en Amerika, die de Westminster- sche Confessie volgen, welken hoofdzak met de onze eensluidend is, zal nader dienen onderzocht te worden.

Maar, hoe dit nader onderzoek ook af- loope, in elk geval is het prijslijk, dat men te Middelburg ingezien en erkend heeft, dat de Belijdenis niet het particuliere eigendom van één enkele landskerk is, maar het ge- meengoed van de Gereformeerde kerken, en dat alzo ook de kerken buitenslands er recht op hebben hierin gekend te worden.

Wenschen zij van dit recht geen gebruik te maken, zoo kan men ze uiteraard hier niet toe dwingen.

Voorhands is het reeds genoeg, zoo onze kerken haar plicht toonen te kennen, en de Buitenlandsche kerken niet onopgemerkt voorbijgaan.

Doch ook in ander opzicht kwam er in ons rapport met de Buitenlandsche kerken nieuw leven.

Het werd ingezien, dat zulk rapport niet mag ontfaan in een formeel, nietszeg- gende begroeting.

Dit is wel lieflijk, en is wel een sierlijk ornament, maar het draagt geen vrucht.

Daarom werd onzerzijds de wensch uit- gesproken, dat althans met de Buitenland- sche kerken, die onze eigen Belijdenis vol- gen, een veel betere correspondentie weer op mocht komen, hierin bestaande, dat men over en weer afgevaardigden tot elkanders Synoden zond, om als adviseerende leden alle zittingen bij te wonen, en aan de be- raadslagingen deel te nemen.

Alleen op die wijze kan de mogelijkheid ontstaan, om de Calvinistische beweging in alle deze kerken te steunen, in verband te zetten, en tot een kracht over heel het Gereformeerde terrein te doen worden.

Zelfs naar Zuid-Afrika zullen onze kerken thans een afgevaardigde zenden, en indien de kerken aldaar onzen afgevaardigde als correspondentie, d. i. als lid met ad- viseerende stem toelaten, zal ook met de zusterkerken van goede en trouwe belijdenis in deze ver afgelegene streken de normale band weer zijn aangebonden.

In al wat van de Gereformeerde begin- selen uitgaat, dus ook in haar rapport met de Buitenlandsche kerken, moet de eisch van het Gereformeerde *beginzel* tot zijn recht komen, en moet op de propaganda van dat beginzel worden toegeleed.

Het kan daarom voor ons de vraag niet zijn, of er allicht aan sommige der Buiten- landsche kerken iets hapert, dat we gansch anders zouden wenschen. Veel gebreks kleef ook onszelven aan.

De vraag is alleen maar, of we de ken- tekenen der ware kerk nog aanwezig vin- den, en of er toeleeg openbaar wordt, om de oude paden weer op te zoeken.

Zoo is thans ook correspondentie aange- zocht met de Calvinistische kerk in Wales; niettegenstaande in de inrichting dezer kerk een element insloep, dat zeer stellig beteg- ring behoeft.

En dit kon en moest geschieden, over- mits de in 1823 door deze kerk aange- nomene Geloofsbelijdenis in zoo goeden en uitnemenden zin Gereformeerd bleek te zijn, dat hij haar, enkele uitdrukkingen na daa- gelaten, zouden kunnen overnemen.

En zoo ook werd, niettegenstaande de Belgische Zendingkerk een inrichting heeft, die nog verder afwijkt dan de Synodale inrichting van ons Hervormd genootschap, toch nogmaals een correspondentie met deze kerk aangezocht, overmits nog niet alle hoop behoeft te worden opgegeven, dat ook deze kerk, na rijper inzicht, betere paden kie- zen zal.

Men mag, vooral na den stroom van be- derf, die in schier alle landen over de Gere- formeerde kerken uitgaat, het oordeel niet voor de broederlijke liefde in de plaats schuiven.

Hoogheid, als waren wij heilig, en zij onrein, voegt ons niet.

Het is één schuld, waarin we voor God liggen, en alle gezamenlijke kracht moet worden ingespannen, om én hier te lande én in het Buitenland, weer op de zuivere Gereformeerde lijn te komen.

Slechts zooveel is noodig, dat wij onzer- zijds klaar en duidelijk de eischen van het Gereformeerde beginsel onverkort en con- sequent op onszelven toepassen, en bij an- dere kerken gelden doen.

En doen we dit, dan zal het vanzelf wel openbaar worden, bij welke kerken we ten slotte op tegenstand tegen het Gereformeerde beginsel stuiten, en bij welke kerken de lust en de liefde voor het Gereformeerde beginsel door Gods genade nog leeft, of nog kan opwaken.

Wijze van de zaken te behandelen.

Zoo dikwijls een Synode-Generaal saam- komt, staat men voor het vraagstuk, op wat manier men werken zal, en op wat wijze de zaken zullen worden behandeld.

Hierbij nu is drieërlei methode denkbaar. De eerste manier van doen bestaat hierin, dat men de te behandelen stukken en onder- werpen, zonder voorafgaand onderzoek, zoo raauwelings, in de volle vergadering brengt; de stukken laat voorlezen; de onderwerpen door den praezes laat toelichten; voorts de discussie open; en na afwach, of er een voor- stel, een conclusie, een motie over zulk een stuk of zulk een onderwerp door een der leden of door den voorzitter zal worden inge- diend; en dan daarover stemt.

De tweede en de derde methode daar-

entegen achten deze wijze van doen onge- oorloofd en onprofijtelijk, en eischen voor- afgaand onderzoek en voorbereidende behan- deling.

Alleen loopen ze hierin uiteen, dat de tweede methode dit voorloopig onderzoek laat geschieden in de provinciale synoden, classes en kerkeraden, en dat de derde methode wel ook zulk een voorafgaande bespre- king in hoofdzak in de kerkeraden, classes en provinciale synoden toelaat, maar het *eigenlijke* voorloopig onderzoek eerst in de Generale Synode laat aanvangen, en het laat verichten door *commissies van advies*, die de Synode-Generaal daartoe aanwijst.

Te Middelburg nu is, zonder iemands tegenspraak, de laatste of derde methode gevolgd, die van *voorloopig onderzoek door commissies van advies*, en de Synode heeft er zich wel bij bevonden.

En dit was natuurlijk.

Alleen toch die derde methode is ver- dedigbaar.

De eerste methode, om de zaak zoo rauwe- lings in behandeling te brengen, zonder voor- bereidend onderzoek, is alleen bruikbaar in kleine vergaderingen over concrete punten van geringen omvang.

Zoo doet men in elken kleinen kerkeraad, in elk schoolbestuur, in elke vereniging.

De praeses deelt mee wat er is inge- komen. Men leest dat voor. Men discussieert er over. En zoo zoekt men tot een besluit te komen.

Maar reeds in groote kerkeraden gaat dat niet, zoodra er zaken van gewicht aan de orde komen.

Zoo zal b. v. geen groote kerkeraad de zaak van ineenstemming ter hand nemen, zonder daarvoor een commissie van advies te benoemen, die hem voorlicht en wel- doordachte en scherp geformuleerde voor- stellen indient.

En komt men in nog grootere vergade- ringen, dan mag gezegd, dat zonder uitson- dering in alle landen en op elk terrein de regel geldt, nooit en nimmer de zaken zoo maar ter tafel te brengen, maar dat men ze *altos*, en zonder uitzondering, op een- gerlei wijze, eerst laat voorbereiden.

En staat het alzo vast, dat ook een Generale Synode van de kerken van een geheel land niet zonder voorloopig onder- zoek en voorbereidende behandeling werken mag, dan blijft alleen de keus tusschen voorloopige behandeling in de mindere vergaderingen en die door commissies van advies, *ad hoc* door de Synode benoemd.

Ook tusschen deze twee echter is de keuze niet moeilijk. Immers de tweede methode is niet profijtelijk om de navol- gende negen redenen:

1°. Op dezen voet zouden geen andere zaken kunnen behandeld worden, dan die minstens drie maanden vooraf waren gepu- bliceerd;

2°. op de Synode zou geen enkel voor- stel kunnen behandeld worden, dat nieuw, door een der leden werd ingediend;

3°. geen amendement op eenig voorstel zou anders dan op de eerstvolgende Synode kunnen worden afgedaan, na de kerken daar- over gehoord te hebben;

4°. alle voorstellen van kerkeraden, clas- sen en provinciale synoden, zouden over en weer aan alle andere kerkeraden, classes en provinciale synoden ter voorloopige over- weging moeten worden toegezonden;

5°. alle tuchtraken of zaken van geschil zouden door elken kerkeraad, classe en pro- vinciale synode met getuigenverhoor, als anderszins, voorloopig moeten worden be- handeld; wat onmogelijk is;

6°. alle stukken, acten, notulen, uitgege- ven brieven enz. van personen of colleges die in appel kwamen, zouden in boekdeelen gedrukt moeten worden, om er alle kerke- raden, classes en provinciale synoden, voor- loopig over te doen oordeelen;

7°. op die wijze zouden over elke zaak twintig, dertig voorstellen bij de Synode inkomem, en de Synode zou pleitbezorgers uit al de voorstellende classes, kerkeraden en provinciale synoden moeten toelaten, om die voorstellen te verdedigen;

8°. van achteren zou blijken, dat menige kerkeraad, menige classis en menige pro- vinciale synode het ingezonden voorstel zou hebben ingehouden, of anders ingediend, indien ze minder eenzijdig waren voorgelicht geweest, en de tegenargumenten gehoord hadden.

En om niet meer te noemen, zulk een behandeling van zaken zou een tijdsverlies, zou een geldelijke uitgave, zou een verwar- ring van discussie, en een onvruchtbare tot- handelen met zich brengen, die de Synode niet volkomen onvruchtbare zou slaan, en het huiselijk leven der kerker in de war zou doen loopen.

Dit hebben de weinige voorstanders van dit stelsel dan ook zelf ingezien, en des- wege steeds den moed gemist, om het con- sequent toe te passen. Feitelijk toch hebben ze naar deze methode alleen gehandeld met eenige hoofdzaken, en voor alle andere aan- gelegenheden hebben ze zelf van hun eigen stelsel afgezien.

Doch daarmee ligt het dan ook voor den grond.

Zegt men toch, dat de adviezen voor elk voorstel uit de afzonderlijke kerken moeten komen, eer ze saamvergaderd zijn, en dat alzo de nog niet vergaderde kerken voor- loopig over elk voorstel en afzonderlijk een groepsgevoel oordeelen moeten, dan hebt ge het recht niet, om tusschen belang- rijke en niet belangrijke zaken te splitsen.

Integendeel, een kerkeraad, een predikant of een lid, dat een zaak van geschil of tucht voor zijn rekening heeft, vindt juist die geschil- of tuchtraak uiterst belangrijk.

Ook al laten we derhalve de principieele kwestie van *geleide* afgevaardigden ter Synode, die feitelijk achter dit stelsel schuilt, voorhands rusten, enkel reeds als methode van voorbereidende behandeling is dit stel- sel, om voorloopig onderzoek en advies te ontleenen aan kerkeraden, classes en pro-

vinciale
lijk en
Natu
elke el
het re
dienen
werden
Allee
treden
zoek d
in te s
Dat i
Synode
Omd
Omd
gekome
Omd
noemd
oogpun
bezien.
Omd
officieel
gezien.
En o
nuewe
genheid
Neem
Bij h
der kun
port te
voor dr
der een
Nu di
met koj
We t
derde
lands d
wordt,
geschote
meer va
Edoel
ten zeer
der zake
Tham
de Syno
komen,
en ruste
soms be
Dit n
rekening
mensche
ons licha
Van r
den hee
soms to
len, om
negen u
maar ge
Dit is
Buiten
en daar
den go
de open
advies b
de stult
zitting h
Die d
's morge
en rusti
dags en
worden.
Is me
of gedru
komt de
regeld d
wegen.
Dien i
Eerst
commiss
gunnen,
te make
ting de
Er is
zegd, m
vergd, d
beschik
En dit
niet best

H
Het
door d
aangen
door d
worden.
Het
Het z
Neen,
plan wil
ten teru
de jaren
Zondags
zijn, en
de leide
De to
strekten,
lei geest
laten loe
gelegen
kerkelijk
En we
hands g
vier ker
ook loit
quasi-ker
schapsbe
als een
Deze
lang bes
zijdache
duidelijk
op grom
hulp van
om defici
Elke
raad, ha
in geeste
diensten,
ken, en
zijn dan
bureelen
Ook
oplossing
gezonden
was dit
En bij
derheide